



PROFESORIŲ GAUSĖJIMO METAS

Vincentas Lamanuskas
Šiaulių universitetas

*Kai gamta palieka kam nors proto spragą, paprastai užtepa ją
storu pasitenkinimo savimi sluoksniu.*
(H. V. Longfelas)

Vietoje įvado

Lietuva jau tokia šalis. Ne tik maža, palyginti su kitomis, bet ir savita daugeliu atžvilgiu. Neretai gebame nustebinti pasaulį. Šį kartą norisi pasidalyti kai kuriomis mintimis apie naujuosius mokslo ir pedagoginių darbuotojų atestavimo nuostatus ir reikalavimus. Pats šio straipsnio pavadinimas kiek pretenzingas. Reikėtų, atrodo, tik džiaugtis, kad kažkas kažkur gausėja. Nes kone kasdien girdime apie „mažėjimą“, „tuštėjimą“ ir panašiai. Vieni „tuštėjimai“ buvo priverstiniai Lietuvai. Jų vargu ar galėjome išvengti. Gražiai tokią situaciją atskleidė J. Avyžius romane „Sodybų tuštėjimo metas“. Tokių priverstinių, ne nuo mūsų tautos valios priklausančių „tuštėjimų“ buvo ne vienas. Kur kas baisiau, kai šiandieniniai „tuštėjimai“ yra daromi mūsų pačių rankomis, nepagrįstais valdžios sprendimais. Nyksta kaimai, jaunimas bėga iš ten arba į miestus, arba į kitas šalis laimės ieškoti. Ir, ne paslaptis, didžioji dalis randa. Bent jau materialine prasme. Nors svetur neretai dirbamas vadinamasis „juodas“ darbas, jis apmokamas kur kas geriau nei Lietuvoje. „Tuštėjimo“ metas neaplenkia ir mokslo pasaulio. Gabus jaunimas ne tik nenoriai renkasi mokslininko, tyrėjo karjerą, bet ir siekia išvykti iš Lietuvos. Garsioji protų nutekėjimo stabdymo programa kol kas, atrodo, neduoda laukiamų rezultatų. Šiame kontekste vien žodžio „gausėjimas“ paminėjimas automatiškai sukelia teigiamus pojūčius. Todėl norisi aptarti naujuosius nuostatus. Lietuvos mokslo taryba 2009 m. spalio 12 d. priėmė nutarimą Nr. VII-20 „Dėl minimalių kvalifikacinių valstybinių mokslo ir studijų institucijų mokslo darbuotojų pareigybių reikalavimų aprašo patvirtinimo“. Kaip žinia, minimalūs kvalifikaciniai pareigybių reikalavimai parengti vadovaujantis naujuoju 2009 m. balandžio 30 d. priimtu Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymu (Nr. XI-242). Visiškai akivaizdu, kad minėtasis įstatymas yra itin liberalus. Žinoma, kad savaime tai nėra jokia vertybė.

Kur problema?

Problema iš pirmo žvilgsnio yra nematoma. Pastaraisiais metais daug diskutuojama apie studijų kokybę ir apskritai apie švietimo kokybę. Nesinorėtų gilintis į kokybės vadybos klausimus apskritai. Aptariama problematika susijusi su aukštųjų mokyklų – universitetų ir kolegijų – studijų ir mokslo kokybe. Kaip žinia, studijų kokybė priklauso ne tik nuo to, kiek motyvuoti ar gabūs yra studentai, kiek tinkamai išplėtotą įstaigų infrastruktūra ir t. t. Ko gero dar labiau, studijų kokybė priklauso nuo mokslinio pedagoginio personalo, kuris tiesiogiai ir lemia būsimo studento pasirengimą. Netgi tenka sugriauti mitą, kad provincijos universitetai blogesni savaime, nes jie toli nuo sostinės. Naujaisi tarptautiniai reitingai (o jais galima pasitikėti) parodė, kad ne įstaigos vieta ysvarbiausia. Šiais informatizacijos laikais iš esmės nesvarbu, kur institucija yra fizine prasme. Pagrindinis dalykas – mokslo ir pedagoginių darbuotojų kvalifikacija. Tačiau tos kvalifikacijos neįmanoma dirbtinai nei padidinti, nei užauginti, nei išplėsti. Tai priklauso nuo daugybės dalykų. Atrodo, Lietuvos mokslo politiką formuojantys žmonės pasirinko lengvesnį kelią – sumažino ir taip jau mažus kvalifikacinius reikalavimus. Pabandykime paanalizuoti. Žinoma, tradiciškai išlieka esminiai skirtumai tarp

fizinių, biomedicinos, technologijos ir humanitarinių bei socialinių sričių mokslininkų. Pirmiesiems visiškai suprantama, kad mokslo rezultatai turi būti skelbiami tarptautiniuose, aukštą mokslo reitingą turinčiuose leidiniuose. Tai tarsi savaime žinoma tiesa. Natūralu, kad ir vadinamieji minimalūs reikalavimai šių sričių mokslininkams yra gerokai aukštesni, palyginti su kitų mokslo sričių atstovais. Humanitarinių ir socialinių mokslų sričių darbuotojams reikalavimai itin sumenkinti. Drįstu teigti, kad tai veda prie mokslo profanacijos tiesiogine prasme. Praktiškai visa Europa savo šalių mokslininkų skaičiuoja pagal Mokslinės informacijos instituto (ISI, Thomson Reuters) paskelbtų publikacijų skaičių milijonui gyventojų. Tai nėra vienintelis kriterijus ar mokslo lygio konkrečioje šalyje įrodymas. Bet tai visuotinai priimtina mokslo pasaulyje. Lietuva gi vis bando pasirodyti „gudresnė“ ir daryti priešingai, nei daro kitos šalys. Nenoriu čia gilintis į subtilybes. Bet, pavyzdžiui, norint užimti profesoriaus pareigas biomedicinos ar fizinių mokslų srityje keliami tokie reikalavimai (vienose institucijose jie šiek tiek didesni, kitose mažesni): paskelbti ne mažiau kaip 15 mokslo straipsnių recenzuojamuose leidiniuose, iš jų ne mažiau kaip 5 tarptautiniuose mokslo leidiniuose, arba paskelbti ne mažiau kaip 10 mokslo straipsnių recenzuojamuose leidiniuose ir ne disertacijos pagrindu parengti ir išleisti mokslo monografiją arba vadovėlį aukštajai mokyklai. Pats minimaliausias reikalavimas yra paskelbti ne mažiau kaip 3 mokslo straipsnius tarptautiniuose mokslo leidiniuose ir vadovauti sėkmingai apgintai mokslų daktaro disertacijai. Kandidatas į profesorius turi atitikti bent vieną iš šių reikalavimų. Anksčiau galiojusioje tvarkoje buvo aiškiau nusakyta, kas tai yra mokslo straipsnis, o naujausiuose reikalavimuose to neliko. Pasakyta labai bendrai, kad tai yra straipsnis, paskelbtas mokslinėje spaudoje arba (ir) turintis konkrečioje mokslo kryptyje įprastą mokslinį aparatą. Tarsi ir suprantama. Jei palygintume analogiškus reikalavimus humanitarinių ir socialinių sričių mokslininkams matytume, kad jie gerokai sumenkinti. Pavyzdžiui, paskelbė ne mažiau kaip 10 mokslo straipsnių recenzuojamuose leidiniuose ir ne disertacijos pagrindu parengė ir išleido mokslo monografiją arba mokslo studiją ar mokslo šaltinių publikaciją; paskelbė ne mažiau kaip 10 mokslo straipsnių recenzuojamuose leidiniuose ir vadovėlį aukštajai mokyklai; paskelbė ne mažiau kaip 15 mokslo straipsnių recenzuojamuose leidiniuose. Iš pirmo žvilgsnio viskas atrodytų neblogai. Tačiau nebėra reikalavimo, kad minėtos publikacijos būtų paskelbtos leidiniuose, įtrauktuose į visuotinai, tarptautiniu mastu pripažintas mokslinės informacijos duomenų bazes. Nėra jokios užuominos apie tarptautinius leidinius. Žinoma, yra mokslo krypčių ir šakų, kurių rezultatai beveik nedomina skaitytojų užsienio šalyse, tačiau tokie rezultatai svarbūs Lietuvai, pvz., lituanistikos, kultūros ir kitų sričių darbai. Tačiau mokslo ir mokslininkų misija yra siekti mokslo žinias įtraukti į pasaulio mokslo lobyną, į mokslo apyvertą, o ne stengtis pabėgti nuo to, viską neigiant. Tai nėra paprasti dalykai. Už viso to slypi konkrečių asmenų mokslinė ir profesinė karjera ir visi kiti su tuo susiję dalykai. Lietuviai tradiciškai mėgsta įvairius formalius laisvinius, vardus, pozicijas ir t. t. Neretai tų pozicijų formaliai ir siekiama.

Taigi nenoriu čia detalai aptarinėti neesminių dalykų. Esminė problema, mano galva, yra ta, kad iš kai kurių mokslo sričių išgujamas tarptautiškumas. Nesįsivaizduoju, kad mokslininkas, nežinomas bent kiek tarptautinėje erdvėje, galėtų užimti profesoriaus pareigas. Tačiau Lietuvoje tai buvo įmanoma iki šiol, o įsigaliojus institucijose naujesiems nuostatams, profesoriai pradės dygti kaip grybai po lietaus. Juk ką reiškia, pvz., recenzuojamas leidinys. Bet kokį vietinės reikšmės leidinį galima padaryti recenzuojamą. Puikiai žinome, kokia yra susiklosčiusi recenzavimo kultūra Lietuvos akademiniam pasaulyje. Praktiškai galioja principas „tu man – aš tau“. Kalbėti apie vadinamąjį slaptą recenzavimą (*peer-review*) net neverta. Žinoma, teisybės dėlei reikia pasakyti, kad tokių leidinių yra. Tie Lietuvos mokslo žurnalai, kurie vykdo tarptautinius standartus atitinkančių recenzavimą, jau seniai įtraukti į prestižines mokslo duomenų bazes, tarp jų ir į Thomson Reuters ISI. Publikacijos mokslo leidiniuose, kurie registruoti ir turi citavimo indeksą „ISI Web of Science“ duomenų bazėje, yra aukštai vertinamos. Dar daugiau, šiuo kriterijumi remiasi Europos Sąjungos mokslo statistikos sistema. Pabandykime įsivaizduoti, kaip minimaliomis pastangomis galima būtų užimti profesoriaus pareigas. Turint galvoje lietuvišką praktiką, sukurpti keliolika menkos reikšmės straipsnių yra visai nesunku. Beje, nieko nepasakyta apie bendraautorius. Vadinasi, galima prisirašyti prie kitų ir kartu paskelbti keletą publikacijų. Rimti reikalavimai straipsniams, ypač humanitarinių ir socialinių mokslų srityse, iš esmės nebekeliami. Netgi nebūtina vargti ir atlikti solidžius tyrimus. Tikėtina,



kad visai pakaks straipsnių, kuriuose pateikiamos apžvalgos ar vadinamieji „diskursai“. Kitaip sakant, kalbėjimas moderniais žodžiais ir sąvokomis apie bet ką. Vyresnės kartos mokslininkai puikiai pamena, kaip priverstinai buvo būtina paminėti sovietų komunistų partijos plenumus, suvažiavimus, vadinamuosius Lenino raštus ir t. t. Vien dėl tokių paminėjimų jau būdavo pusė straipsnio. O kas dabar? Manote, kas nors pasikeitė iš esmės? Dabar neretai elgiamasi taip pat. Kadangi tenka tiesiogiai dirbti su straipsnių recenzavimu ir vertinimu, turiu sukaupęs gana didelę patirtį. Dažname straipsnyje rasime bendrus samprotavimus apie subalansuotą plėtrą, mokymąsi visą gyvenimą, paradigmų ir fenomenų kaitą ir t. t. Edukacijos praktikoje įsivyravo nuolatinis kai kurių Vakarų autorių minėjimas (čia nevardysiu pavardžių), tarsi pastarieji būtų aukščiausios tiesos nešėjai. Taip nėra, tačiau madinga. Kartais juokaujame su studentais, kad gerai įvaldžius bent keletą sąvokų, tokių kaip globalizacija, modernizacija, kompetencija, paradigminiai poslinkiai, mokymasis visą gyvenimą ir panašių, jau galima sukurti nemenką straipsniuką. O per keletą metų ir keliolika. Tiesa, dar reikia gerai pažinoti leidinio redaktorių ir būti jam lojaliam. Tikėtina, kad tokie „šedevrai“ bus nesunkiai priimti ir paskelbti. Pastebėti reiktų ir tai, kad pastaruoju metu net besiginantys disertacijas žmonės yra nemažai publikavę. Tiesa, pareigoms užimti skaičiuojami tik po daktaro disertacijos gynimo paskelbti darbai. Bet juk yra visokių būdų. Neretai disertaciją apgynęs žmogus dar kurį laiką publikuoja disertacijos pagrindu parengtus straipsnius, tiksliau pasakius, tą pačią medžiagą. Bet tuo jau nebesidomima dėl įvairių priežasčių. Realybė ir ta, kad informacijos priemonių skaičius sparčiai auga, įskaitant ir elektroninius išteklius. Jų gausa paprasčiausiai sudaro galimybes greitai publikuoti ir taip sukaupti reikiamą straipsnių skaičių. Šiuo požiūriu aritmetinis pasiekimų vertinimas yra absurdiškas. O sukaupus reikiamą kiekį publikacijų, belieka tik tinkamai parengti dosjė ir įteikti atestacijos ir konkursų komisijai – noriu būti profesoriumi! Žinoma, egzistuoja ir kitokie barjerai, bet jie nėra esminiai. Prisiminkime, kad per Lietuvą nuvilnijusi habilitacijos procedūra sudarė terpę ne visada to vertiems tapti profesoriais ir užimti atitinkamas pareigas. Kaip pastebi kolega T. Butvilas, habilitacinių procedūrų banga šalies mokslo padangėje į viešumą iškėlė negirdėtų ir nematytų atskirų mokslo grupių atstovų pavardžių (Butvilas T. Apie invalidizuotas hierarchines mokslinio potencialo sistemas: vanitas vanitatum. *Lietuvos rytas*, 2009-10-01). Teisybės dėlei reiktų pasakyti, kad ši procedūra nebuvo bloga, ją buvo galima tobulinti, tačiau buvo būtina išlaikyti tam tikrą filtrą. Tačiau ši tvarka įsigaliojus naujam įstatymui buvo atšaukta. Praktiškai nebeliko kliūčių daryti staigią karjerą. Nesu prieš staigią karjerą. Esu prieš nesąžiningą ir nepelnytą karjerą.

Galima daug ir ilgai kalbėti šia tema. Išties reiktų išsakyti pagarbą kolegoms, kurie dirba atšakingai ir sąžiningai. Tačiau tokių – mokslininkų iš pašaukimo – ne taip jau daug ir yra. Daugėja mokslininkų iš pareigos ir dėl karjeros. Galima oponuoti, teigiant, kad esamomis sąlygomis kitaip ir neįmanoma. Noriu pasakyti tik vieną dalyką, kad žmogus, pretenduojantis į aukščiausias akademinės pareigas, turi būti ne tik Lietuvos masto mokslininkas. Jis turi būti žinomas ir tarptautiniame mokslo pasaulyje. Ar iš tiesų taip yra? Pažvelkime bent akies krašteliu į kitų šalių patirtį.

O kaip yra kitur?

Žinoma, mūsų pasaulis platus ir įvairus. Tačiau kalbėdamas apie tarptautinę patirtį, iškart prisimenu vieną prieš keletą metų turėtą patirtį. Į mūsų žurnalo „Journal of Baltic Science Education“ redakciją buvo atsiųstas paklausimas iš vieno Afrikos universiteto. Kiek pamenu, iš Pietų Afrikoje esančio Venda universiteto. Paklausimas buvo labai tiesus ir aiškus – ar minėtas žurnalas yra įtrauktas į Thomson Reuters ISI duomenų bazes. Tada, prieš keletą metų, mums kėlė nuostabą, kad Afrikos universitetai taip aukštai laiko iškėlę kartelę. Ir dar, minėtame laiške buvo pasakyta, kad tai yra universiteto politika, ir kad jų universitetas nelinkęs finansuoti straipsnių publikavimo kito lygmens žurnaluose. Tuo metu minėtas JBSE žurnalas dar nebuvo įtrauktas į minėtas bazes. Nesureikšminime šio fakto. Kita vertus, jis iškalbingas, nes parodo, kad stengiamasi palaikyti kiek įmanoma aukštesnį mokslo lygį. Taigi, kaip yra kitur? Štai Čekija. Čia profesoriaus vardus teikia šalies prezidentas. Dažniausiai du kartus per metus suteikiama apie 40 profesorių vardų visose mokslo šakose. Tai galioja visiems šalies universitetams. Panaši tvarka Slovakijoje, ir tai suprantama, nes abi šalys

turi bendrą istoriją. Profesoriaus pareigų užėmimas čia nėra lengvas dalykas. Visų pirma tai yra ilgas procesas. Pirmiausia kandidatas turi būti mokslų daktaras (vadinamasis Ph.D arba pagal jų sistemą CSc.). Kitas reikalavimas yra būti docentu (kitai vadinama asocijuotu profesoriumi). Trečias reikalavimas – atlikti habilitaciją. Rašomas habilitacinis darbas arba išleidžiama monografija. Būtinai skaityti vadinamąją habilitacinę pranešimą universiteto ar fakulteto mokslinei tarybai. Taip pat reikalaujama ir kitų svarbių darbų – publikacijų, dalyvavimo tarptautiniuose ir nacionaliniuose projektuose ir t. t. Įdomu tai, kad reikalaujama pateikti ne mažiau kaip dvi rekomendacijas iš tarptautiniu mastu pripažintų mokslininkų, o taip pat asmens mokslinio darbo įvertinimus-recenzijas. Turiu ir nedidelę asmeninę patirtį. Teko atlikti mokslininkų iš Kipro, Maltos, JAV, Čekijos vadinamuosius nepriklausomus mokslinio *portfolio* vertinimus. Taigi praėjus visas paminėtas ir nepaminėtas procedūras universiteto rektorius teikia dosjė atitinkamai ministerijai, o ministerija, išnagrinėjusi dokumentus, teikia pasiūlymą Respublikos Prezidentui. Svarbu ir tai, kad ne kiekvienas universitetas gali tokią procedūrą vykdyti. Universitetas turi turėti specialią akreditaciją profesūros procesui vykdyti. Galiu paminėti Hradec Kralove universitetą, su kuriuo bendradarbiauju jau ilgą laiką. Šis universitetas tokią teisę turi tik dviejose mokslo šakose.

Pažvelkime į kitą šalį. Australija, Melburno universitetas. Reikalavimai užimti profesoriaus pareigas yra aukšti. Kandidatas turi būti pasiekęs reikšmingų mokslinių laimėjimų savo srityje ne tik nacionaliniu, bet ir tarptautiniu lygiu. Jis turi vykdyti originalius ir inovatyvius mokslinius tyrimus, įskaitant išradimus, o taip pat įnešti reikšmingą indėlį į savo institucijos plėtotę. Prieš metus teko asmeniškai bendrauti su šio universiteto profesoriais ir išsamiai diskutuoti šiais klausimais. Panašūs kriterijai yra Kipre. Ši maža sala-valstybė kelia itin aukštus reikalavimus mokslininkams. Profesoriaus pareigoms užimti reikia publikuoti ne mažiau kaip 30–40 straipsnių tarptautiniuose leidiniuose, vykdyti projektinę veiklą ir t. t. Griežti reikalavimai keliami Taivanyje, kuriame teko lankytis 2009 metų rudenį. Netgi nebūtina žiūrėti taip toli. Štai mūsų kaimyninė šalis Lenkija yra išlaikiusi vadinamąją antrąjį mokslo laipsnį – habilitaciją. Ir, atrodo, nežada jo atsisakyti. Habilitacijos reikalaujama Vokietijoje, Austrijoje, Prancūzijoje. Aukštesnio lygmens daktaro laipsnis teikiamas Jungtinėje Karalystėje ir Airijoje. Čia pravartu akcentuoti, kad Vokietijoje, Prancūzijoje ir Austrijoje griežtas aukšto lygio habilitacijos reikalavimas turi didelės įtakos tolesnei mokslininko karjerai. Kitose šalyse yra kiek kitaip. Pavyzdžiui, Bulgarijoje taip pat reikalavimai yra griežti. Tarkime, norint tapti profesoriumi fizinių mokslų srityje reikia turėti antrą mokslo laipsnį (DSc), daugiau nei 50 straipsnių mokslo žurnaluose, iš kurių ne mažiau kaip 25 turi būti leidiniuose su *Impact Factor*. Netgi būtina, kad darbai būtų cituoti mokslinėje literatūroje kitų autorių ne mažiau kaip 50 kartų. Be to, galutinį sprendimą priima vadinamasis VAK'as (Vyriausioji atestacinė komisija). Pastaruoju metu Bulgarijos parlamente svarstomas naujas Akademinės karjeros įstatymas, kuriame reikalavimai iš esmės sušvelninti, pvz., numatytas PhD laipsnis, vadovavimas doktorantams, originalus įnašas į universiteto plėtrą, atsisakoma VAK'o ir t. t. Tačiau akademinė bendruomenė itin priešinasi tokiam reikalavimų sumenkinimui. Bendra tai, kad siekiama išlaikyti gana aukštus, tačiau lanksčius reikalavimus. Tarptautinė praktika nėra vienalytė. Lemia tiek nusistovėjęsios tradicijos, tiek kiti veiksniai. Bet Lietuvai netinka tik formalus požiūris.

Mūsų politikai vis mėgsta kaip pavyzdį rodyti JAV, kur antrojo mokslo laipsnio nėra. Bet koks noras lygiuotis į JAV yra ydingas. Kas įmanoma didelėje šalyje, tas neįmanoma Lietuvoje. Be to, tai nereiškia, kad dėl to sumenkinamas JAV mokslo potencialas. Tiesa ir ta, kad tapti tikru profesoriumi (*full professor*) JAV yra ištis sudėtinga ir net nėra ko lyginti su mūsų buvusia habilitacijos procedūra. Oponentai kritikavo Lietuvoje galiojusią habilitacijos procedūrą, neva mokslininkas turi gaišti, rašydamas habilitacinį darbą. Tačiau oponentai dažniausiai tie, kurie nelabai ką turėtų pasakyti moksle, kurių indėlis į mokslą yra labai abejotinas. Kur kas paprasčiau pateikti publikacijų sąrašą, kur tas indėlis labai jau sunkiai įžiūrimas. Ne paslaptis, kad įsivyravo paprasta aritmetika, o ne mokslo rezultatyvumo vertinimas. Ir tai pripažįsta Lietuvos akademinė bendruomenė. Taip, kam lipti aukštais laiptais, turinčiais daug laiptelių. Ir sunku, ir rizika nepasiekti tikslo. Kas belieka? Ardyti tuos laiptelius, kad vienu šoktelėjimu būtų galima atsidurti viršuje.



Mokslininkų „gamybos konvejeris“

Taigi formuojama politika akademinų pareigų užėmimo srityje, atrodo, prasilenkia su tarptautine praktika. Vėlgi nesileidžiant į smulkmenas ir tam tikrus savitumus reikia pasakyti, kad atsakymas reikalauti, kad tyrėjai turėtų siekti dirbti tarptautiniame kontekste, yra ydingas. Galiojantys reikalavimai savaime nėra nei blogi, nei geri. Reiktų nepamiršti ir Lietuvoje susiklosčiusių mokslinės etikos normų, neretai leidžiančių bet kokių reikalavimų nesilaikyti ar juos apeiti tam tikrais būdais. Taip galime sėkmingai „prigaminti“ tiek daktarų ir profesorių, kad statistiniu požiūriu atrodytume labai gražiai. Bet ar tai bus atspindys tikrojo mokslo lygio ir objektyvios mokslinės kompetencijos? Vargu. Nesu nepagrįstai konservatyvus ir visiškai suprantu, kad šiuolaikinis mokslas yra tinklinis, sakome „plokštuminis“. Kokios nors dirbtinės pakopos ar reikalavimai tik trukdytų mokslo plėtotei. Tačiau noras, kad būtų vertinami konkretūs mokslo pasiekimai, kad pareigas užimtų jų verti asmenys, manau, yra visiškai logiškas. Lietuvoje ir taip daug neteisybės, melo, apgaulinėjimo ir profanavimo. Mokslas tam tikra prasme turi stiprų imunitetą, bet jis pastaraisiais metais sparčiai silpninamas – tiek iš vidaus, tiek iš išorės. Žinoma, belieka tikėti, kad universitetai supras, kad jie ir tik jie pirmiausia pašaukti saugoti ir stiprinti tiek veiklos kokybę, tiek autoritetą bei vystyti tikrąjį, o ne parodomąjį mokslą. Europai jau seniai „skauda galvą“, kaip atlaikyti vis stiprėjančią konkurenciją su tokiais regionais kaip Šiaurės Amerika (ypač JAV), Pietryčių Azija ir t. t. Lietuva, dirbtinai didindama mokslininkų skaičių, nepagerins paties mokslo. Statistikos požiūriu atrodysime geriau, bet tai tik dar labiau stabdys bet kokią mokslo plėtrą šalyje. O gal Lietuvos visuomenei mokslas nelabai ir reikalingas? Pagyvensim, pamatysim.

Summary

THE TIME OF AUGMENTATION OF PROFESSORS

Vincentas Lamanuskas

University of Siauliai, Lithuania

In recent years, there has been a lot of discussion about the quality of studies and, in general, about the education quality. This article deals with problems related to the quality of education and studies in higher schools i.e., universities and colleges. As we know, the quality of studies depends not only on level of motivation and cleverness of students, how well developed the infrastructure of institutions is and so on. Probably, even more, the quality of studies depends on scientific pedagogical personnel, the one, which directly determines the preparation of a future student. However, it is impossible to neither increase nor grow up or expand artificially the qualification of the personnel. This depends on many things. It seems that those who form Lithuanian education politics have chosen an easier way- have reduced already small qualification requirements. Of course, traditionally essential differences remain here among physical, biomedical, technology and humanitarian and social field scientists. For the former it is quite understandable that the results of education have to be announced in the top rated international educational publications. It seems to be general truth. It is natural that so-called minimal requirements for the scientists of these areas are considerably higher comparing to other scientific field representatives. The requirements are especially lessened for those who work in humanitarian and social science fields.

International practice is rather varied. The common thing is that it is sought to maintain rather high but flexible requirements. International practice is not monolithic. It is determined by both settled traditions and other factors. However, Lithuania should not follow only formal attitude. For those who seek science career, universally acknowledged standards and criteria have to be applied.

Science, in some sense, has strong immunity, but in recent years, it has been rapidly weakened both internally and externally. Of course, we have to believe, that universities will understand that it is firstly on them to save and strengthen both quality of activities and prestige and develop real but not demonstrated science. Europe “has been having a headache” for a long time thinking how to withstand ever - strengthening competition with such regions as North America (especially USA), South-east Asia and so on. Lithuania, artificially

augmenting the number of professors, will not make improvements in the science itself. We will look better from the statistic point of view, but it will even more hinder any development of science in the country.

Key words: *quality of studies, requirements, qualification of the personnel.*

Received 10 February 2010; accepted 15 February 2010



Vincentas Lamanuskas

Professor, Department of Education, Siauliai University,

P. Visinskio Street 25, LT-76351 Siauliai, Lithuania

E-mail: v.lamanuskas@ef.su.lt

Website: <http://www.su.lt>